

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ

งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ทางนิเทศศาสตร์ ครั้งที่ ๗

The Proceedings of the 7th Research and Creative Communication Conference

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอภิปรายงานวิจัย

- รองศาสตราจารย์ ชวพร พาณิชย์
- รองศาสตราจารย์ จงศักดิ์พงษ์ แสงอุไร
- รองศาสตราจารย์ นิรฉัตร อำนวยศิริวงศ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปณิตดา ธนสถิตย์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวิญญ์วิมล กิติวัฒน์
- รองศาสตราจารย์ สุธี มสพงษ์
- รองศาสตราจารย์ ดร. กวรวรณ กฤตวาทกาญจน์
- รองศาสตราจารย์ ดร. กุลวีลา ชวรมวิภิน
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นิสิตปรีภัก
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพรรณ บิธมาโนชญ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นกวรรณ จันทร์เวชกุล
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อดองจิฐ แดงมาลย์ชอสมารค
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ทิมเมือง
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมเกียรติ รุ่งเรืองวิริยะ
- คุณฉกรห์นัฐ ๒๓ สขชสา
- คุณธีรชร เขาวงษ์อิน

วันศุกร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๘.๓๐ น. - ๑๖.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมนิสิตนิยม ห้องประชุมชอชิตะเกษม ชั้น ๑๓

ห้อง ๑๕-๒๐๒/๑ ห้อง ๑๕-๒๐๒/๒ ห้อง ๑๕-๒๐๔ ชั้น ๗ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๑๓

ณัฐวุฒิ สิ่งทองสงว*
เจตน์จันทร์ เกิดสุข **
ลัทธสิทธิ ทวีสุข ***

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความขึ้นนี้ เพื่อต้องการอธิบายการกำกับพิธีกรเด็กในรายการแอนิเมชัน คลับ โดยพบว่าการกำกับพิธีกรเด็กมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ (1) ฝึกฝนพิธีกร (2) สร้างลักษณะเด่นของพิธีกร (3) รู้จักธรรมชาติของเด็ก (4) การสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก (5) การฝึกซ้อมก่อนผลิตรายการ (6) ปรับบทให้เข้ากับธรรมชาติของเด็ก (7) บอกสิ่งที่ต้องการสื่อสารให้ชัดเจน (8) กำกับอารมณ์และลักษณะทางการแสดง (9) ให้เด็กออกความคิดเห็น (10) รับฟังความคิดเห็นของเด็ก (11) รู้ข้อจำกัดของพิธีกร (12) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

คำสำคัญ : การกำกับเด็ก / รายการแอนิเมชันคลับ / รายการเด็ก

Abstract

This article aims to describe about directing the children in television program “Animation Club.” There are 12 important elements for director to concern when directing the children: (1) rehearsal the children, (2) create the outstanding character of the children, (3) understand the nature of children, (4) build relationship with children, (5) rehearsal before shooting, (6) adapt the script to children’s nature, (7) tell children what you want clearly, (8) directing the feeling and acting, (9) let children tell their opinions, (10) listen to children’s opinions, (11) know the limit of children and (12) build relationship with parents.

Keywords: Directing the children / Animation Club / Children program

จุดเริ่มต้นแห่งแรงบันดาลใจ

ผู้ที่อยู่ในการทำงานเบื้องหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ มักได้ยินกิตติศัพท์ของ 4 สิ่งพึงระวังเหล่านี้ “สัตว์ เด็ก เอฟเฟค และสลิง”

- สัตว์ : สิ่งมีชีวิตที่เอาแน่เอานอนอะไรไม่ได้ พร้อมจะทำตามความรู้สึกของตัวเองทุกเมื่อ
- เด็ก : สิ่งมีชีวิตที่อยู่เหนือการควบคุม ต้องใช้การหลอกล่อขั้นสูงถึงจะปฏิบัติตามสิ่งที่ต้องการ
- เอฟเฟค : สิ่งไม่มีชีวิตที่มีระบบซับซ้อนและยุ่งยาก ต้องควบคุมและทำขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น
- สลิง : สิ่งไม่มีชีวิตที่ไร้กฎเกณฑ์และทิศทาง เคลื่อนไหวไปตามอากาศกับแรงโน้มถ่วงของโลกและบริบทแวดล้อมนั้นๆ

4 สิ่งที่พึงระวังสำหรับผู้เบื้องหลังในการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการทำงานที่อยากลำบากหรือผลงานอาจไม่เป็นไปที่เราต้องการ ตามที่คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม กับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย หรือ สถานีโทรทัศน์ “ไทยพีบีเอส” โดยสำนักเครือข่ายสื่อสารสาธารณะ ได้ลงความร่วมมือในการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทรายการเด็ก “รายการแอนิเมชันคลับ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาในสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน สาขาออกแบบภาพเคลื่อนไหว หรือในสาขาอื่นๆ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดผลิตชิ้นงานในวาระการสื่อสารสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้เกิดการสร้างสรรค์งานในสื่อโทรทัศน์ผ่านการปฏิบัติจริงในรูปแบบของการผลิตแอนิเมชัน และการผลิตรายการเด็ก และ 3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ส.ส.ท. และมหาวิทยาลัยในการพัฒนาสื่อสาธารณะไปด้วยกัน

* อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุ-โทรทัศน์-ภาพยนตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

** อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุ-โทรทัศน์-ภาพยนตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

*** อาจารย์ประจำภาควิชาสื่อดิจิทัล คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

จากการทำความเข้าใจดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์ได้ผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทรายการเด็กและเยาวชนในชื่อรายการ “แอนิเมชันคลับ” เพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เริ่มออกอากาศตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2558 ถึงวันที่ 31 มกราคม 2559 ในซีซั่น 1 และต่อเนื่องด้วย ซีซั่น 2 ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 ถึง 30 มิถุนายน 2560

การผลิตรายการแอนิเมชันคลับ ซึ่งมีผู้ดำเนินรายการ (พิธีกร) ที่เป็นเด็ก ถือเป็นงานที่มีความท้าทายสำหรับผู้สร้างสรรค์ในการควบคุมเด็กให้ปฏิบัติตามและสื่อสารออกมาตามบทหรือสิ่งที่เราต้องการสื่อสารไปยังผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งมีกิตติศัพท์ของ 4 สิ่งพึงระวังในการทำงานเบื้องหลังคือ “สัตว์ เด็ก เอฟเฟค และสลิง” ดังนั้นผู้สร้างสรรค์จึงต้องการนำเสนอวิธีการทำงานกับเด็กในรายการแอนิเมชันคลับ

แนวความคิดของการสร้างสรรค์

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับรายการ

สมคิด ชีรศิลป์ กล่าวไว้ว่า การกำกับรายการ (Directing) คือ การควบคุมรายการเพื่อให้รายการซึ่งกำลังแสดงอยู่ให้ภาพและเสียงได้แพร่ออกอากาศไปอย่างมีประสิทธิภาพในคุณค่าของภาพในด้านศิลปะ และการรับรู้ทางสายตา และการได้ฟัง ผู้ที่จะเป็นผู้ควบคุมรายการนี้เราเรียกว่า ผู้กำกับรายการ หรือ Program Director

ผู้กำกับรายการ (Program Director) ทำหน้าที่และรับผิดชอบดังนี้

- รับผิดชอบรายการที่ได้รับมอบหมายจากสถานีให้รายการอยู่ในกรอบ คืออยู่ในนโยบายของเจ้าสังกัดไม่ขัดต่อกฎหมาย
- มีหน้าที่ดูแลการซ้อมก่อนออกอากาศ หรือก่อนบันทึกภาพ
- ควบคุมรายการที่กำลังบันทึกภาพ โดยผู้กำกับรายการต้องอ่านบทให้เข้าใจ
- เป็นผู้แนะนำฝ่ายต่าง ๆ ให้เข้าใจบท และเข้าใจงานที่ต้องทำ
- เป็นผู้ควบคุมการประกอบภาพจากกล้อง และควบคุมเสียงในการเผยแพร่และบันทึกภาพ
- ควบคุมผู้เกี่ยวข้องกับงานที่กำลังดำเนินรายการ
- เป็นผู้รายงานผลงาน เพื่อเสนอต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

2 แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์

ในการผลิตรายการโทรทัศน์มีกระบวนการผลิตที่เกี่ยวข้องกับหลายๆ ฝ่าย และต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีความชำนาญเฉพาะด้านในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอยู่และต่างก็มีความสำคัญต่อการผลิตรายการโทรทัศน์เท่าเทียมกัน ซึ่งการทำงานถ้าขาดฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไปจะทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ หรือถ้าฝ่ายหนึ่งขาดตกบกพร่องในหน้าที่ อาจเป็นเหตุให้รายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นไม่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้นสิ่งสำคัญในการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์คือการทำงานเป็นทีมที่ต้องใช้ความรู้ และความสามารถทั้งในด้านการสร้างสรรค์ และการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตให้ผสมผสานกันออกมาเป็นรายการโทรทัศน์ได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการผลิตรายการโทรทัศน์จะประกอบด้วยขั้นตอนหลักๆ 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การเตรียมการก่อนการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ (Pre-Production) ในการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทรายการเด็กและเยาวชน “รายการแอนิเมชันคลับ” ผู้จัดทำได้ร่วมวางแผนการผลิตรายการกับทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส โดยเริ่มจากการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญรายการเด็กจากประเทศนอร์เวย์มาเป็นวิทยากร ผลจากการอบรมดังกล่าว จึงได้แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการคือ “คิด วิเคราะห์ แยกแยะ เรียนรู้” เป็นแก่นการดำเนินรายการ มีการกำหนดโครงสร้างของรายการต้องมีการ์ตูนแอนิเมชัน ความยาวประมาณ 3-5 นาที ในรายการ และให้ผู้ดำเนินรายการคือพิธีกรดำเนินเรื่องผ่านกิจกรรม โดยกำหนดว่าต้องมีพิธีกร 4 คน และทั้งหมดต้องมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน

2.2 การปฏิบัติงานระหว่างการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ (Production) การปฏิบัติงานระหว่างการผลิต เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่ผู้ผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ต้องปฏิบัติเพื่อให้รายการที่ผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอรนุช เลิศจรยารักษ์ (2539) และศุภณัฐเทคโนโลยีทางการศึกษา (2531) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานระหว่างการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ สามารถสรุป ได้ดังนี้

- การเตรียมความพร้อมก่อนถ่ายทำ ในขั้นการปฏิบัติงานระหว่างผลิต การเตรียมความพร้อมเป็นงานสำคัญอีกงานหนึ่งในการผลิตรายการ ผู้ผลิตรายการจะต้องตรวจสอบความพร้อมทุกด้าน ผู้ผลิตรายการจะจรรยาละเอียดและข้อความที่จำเป็นด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ บุคลากร ด้านเทคนิค ด้านการแสดง คนงาน และอื่นๆ ที่ต้องการไว้ ซึ่งผู้ผลิตรายการจะตรวจสอบอย่างละเอียดทันที อย่างไรก็ตามงานอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้ผลิตรายการจะต้องตรวจสอบ

คือ ตารางการถ่ายทำว่าในวันที่ถ่ายทำ ถ่ายทำในหรือนอกห้องส่ง สตูดิโอหรือบนที่กึ่งสตูดิโอ และมีใครต้องมาเข้าฉากบ้าง ช่วงเช้าหรือบ่าย เวลาเท่าใด ตารางถ่ายทำ (Shooting Schedule) มีไว้เพื่อจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาผู้แสดง

- การกำกับและถ่ายทำรายการ (1) การฝึกซ้อม ผู้ผลิตรายการจะกำหนดตารางฝึกซ้อมไว้ล่วงหน้า โดยระบุวัน เวลา สถานที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมาซ้อม ส่วนใครที่ไม่เกี่ยวข้องก็ยังไม่ต้องมา และ (2) การถ่ายทำรายการขั้นนี้เป็นขั้นที่บันทึกภาพเมื่อทุกอย่างได้เตรียมกันเรียบร้อยแล้ว ก็ถึงเวลาที่รอคอย นั่นก็คือการบันทึกภาพต่างๆ ตามเนื้อหาในบทเทปโทรทัศน์ แต่ก่อนที่จะถึงเวลาที่บันทึกภาพผู้กำกับรายการควรจะตรวจสอบสิ่งต่างๆ ว่าเรียบร้อย และพร้อมที่จะถ่ายทำหรือไม่

เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างเตรียมเรียบร้อยแล้ว ก็พร้อมที่จะถ่ายทำได้ และในขณะที่ถ่ายทำรายการนั้น ผู้กำกับจะต้องตรวจสอบสี ความคมชัด และความถูกต้องของภาพตามบท และควบคุมดูแลการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ อีกด้วย และเมื่อบันทึกภาพเสร็จแล้วควรจะมีการ Rewind เทปเพื่อดูภาพที่บันทึกไปนั้นคมชัดและถูกต้องหรือไม่ และมีอะไรบกพร่องหรือไม่ หากพบสิ่งบกพร่องก็จะได้ถ่ายซ่อมใหม่

2.3 การดำเนินงานหลังการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ (Post Production) การดำเนินงานหลังการผลิตเป็นขั้นตอนที่ดำเนินการหลังจากการผลิตเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขพร้อมทั้งการประเมินผล

- การตัดต่อลำดับภาพ

ภายหลังจากการปฏิบัติการผลิตและบันทึกเทปทั้งในห้องส่ง และนอกห้องส่งแล้ว ทีมตัดต่อก็จะนำภาพที่บันทึกมาลำดับเรียงตามที่ Continuity ได้จัดบันทึกไว้อย่างละเอียดว่าช่วงไหน ตอนไหน จะตัดต่อด้วยตอนไหน บางรายการจะนำเทคนิคพิเศษ

- การผสมเสียง หมายถึงรวมถึงการใส่เสียงเพลง เสียงคนบรรยาย เสียงประกอบและเสียงจริงลงไปในการ์ตูน เพื่อให้รายการสมบูรณ์ เสียงเป็นส่วนสำคัญเช่นกัน ถ้ารายการดี ภาพดี เรื่องดี แต่การผสมเสียงลงในแถบเสียงไม่ดีผิดพลาดหรือผู้บรรยายเสียงไม่ดี จะทำให้รายการทั้งรายการเสียไปด้วย ดังนั้นผู้ผลิตรายการในช่วงวางแผนจะต้องเลือกตัวผู้บรรยาย ซึ่งถ้าเสียงดีเหมาะสมกับรายการและมีความชำนาญจะทำให้รายการทั้งรายการดี

- ตรวจสอบความถูกต้อง/แก้ไข เมื่อเทปโทรทัศน์ดังกล่าวได้ถูกตัดต่อและบันทึกเสียงต่างๆ ตามบทที่ได้กำหนดไว้แล้ว เราก็ให้นำเอาเทปโทรทัศน์ดังกล่าวออกฉาย

ให้ผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ ได้ชมกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบและวิจารณ์อีกครั้งหนึ่งว่ามีอะไรขาดตกบกพร่องบ้าง หากเรียบร้อยแล้วก็ส่งให้ทางสถานีตรวจพิจารณา

จากแนวคิดดังกล่าว คือกระบวนการในการผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้จัดทำได้ใช้แนวคิดดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการผลิตรายการ และการแบ่งการผลิตรายการเป็นขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1.การเตรียมการผลิตรายการ (การทำงานวางโครงเรื่อง เขียนบท สำหรับสถานที่ในการถ่ายทำ กำหนดวันถ่ายทำ) 2.การผลิตรายการ (ซ่อมคิวพิธีกร ถ่ายทำจริง) 3.หลังการผลิตรายการ (การตัดต่อ ลงเสียง ใส่กราฟิก ส่งให้ทางสถานีตรวจความถูกต้อง ส่งเทปออกอากาศ และประเมินผลหลังจากออกอากาศไปแล้ว) โดยที่ในบทความนี้ ผู้จัดทำต้องการสื่อสารเกี่ยวกับการทำงานของพิธีกรเด็ก ที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 คือ การเตรียมการผลิตรายการ และการผลิตรายการ

กระบวนการสร้างสรรค์

รายการแอนิเมชันคลับ (Animation Club) เป็นรายการเด็ก ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน วันและเวลาออกอากาศ มีการเปลี่ยนแปลงเกือบทุกไตรมาส รายการแอนิเมชันคลับ เป็นรายการเด็กที่มีกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเด็กอายุ 7-13 ปี และกลุ่มเป้าหมายรองเป็นผู้ปกครอง โดยรายการมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้ทำกิจกรรมร่วมกัน และเพื่อพัฒนาความคิดของเด็ก ภายใต้แนวความคิด (Concept) “คิด วิเคราะห์ แยกแยะ เรียนรู้” เพื่อให้เด็กๆ ได้เรียนรู้นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน

การผลิตรายการโทรทัศน์รายการแอนิเมชัน คลับ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรเด็ก มีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

- 1.การคัดเลือกผู้ดำเนินรายการ

หลังจากได้รับการอนุมัติจากทางสถานีให้ผลิตรายการแอนิเมชันคลับได้ ทีมงานและบุคลากรของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสก็ร่วมกันดำเนินการคัดเลือกผู้ดำเนินรายการ โดยได้วางแผนไว้ว่าต้องการพินอคโตหนึ่งคนในทีม และน้องๆ อีก 3 คน ซึ่งการสรรหาผู้ดำเนินรายการทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ประกาศรับสมัครผ่านทางรายการโทรทัศน์ของสถานี สื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก เว็บไซต์โดยมีผู้ที่สนใจเข้ามาสมัครเป็นพิธีกรประมาณ 200 คน ซึ่งจากการคัดเลือกน้องๆ ที่มาสมัครต่างมีความสามารถที่หลากหลายทีมงานจึงตกลงเลือกผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกรประจำรายการเราจำนวน 8 คน โดยได้แบ่งออกเป็น 2 ทีม ทีมละ 4 คน จากการคัดเลือกพิธีกรของทีมงาน ได้ทีมพิธีกรจำนวน 2 ทีม ดังนี้

ทีมที่ 1 ประกอบด้วย

นางสาวนพริษา เอกสิทธิชัย (เบสท์), เด็กหญิง
บัณฑิติภา สันจयरมณ (ต้นน้ำ), เด็กชายชิววิทย์ อารีสมาน
(พาริส), เด็กชายเฉลิมชัย บุญประพาน (แทน)

ทีมที่ 2 ประกอบด้วย

นางสาวรสสร ผู้บรรเทิง (เมจิ), เด็กหญิงขจรพร ทร
รศนสฤกษ์ (ออคัส), เด็กชายภาวิต ลิมปสุธรรม (เจ้ม), เด็ก
ชายปณวิชญ์ พายัพวัฒนวงษ์ (ปันปัน)

ภาพที่ 1 ทีมพิธีกร

2. อบรมพิธีกร และทีมงาน

หลังจากได้ทีมงานพิธีกร ทางสำนักเครือข่ายสื่อ
สารณะได้จัดการอบรมพิธีกรโดยการเชิญวิทยากรพิเศษมา
อบรมและสร้างกิจกรรมให้กับพิธีกร (work shop) โดยมีจุด
ประสงค์เพื่อตั้งศักยภาพของพิธีกรให้ออกมาได้มากที่สุด
วิทยากรพิเศษคือ คุณสมชัย ลีลารักษ์สกุล

ภาพที่ 2 การอบรมพิธีกร โดยคุณสมชัย ลีลารักษ์สกุล

ในการอบรมพิธีกรทางทีมงานในการผลิตรายการ
ได้เข้าร่วมอบรมดังกล่าวด้วยเพื่อเป็นการสร้างความสนิทสนม
กับพิธีกร โดยทีมงานได้ทำการทดลอง และได้ปฏิบัติจริงจาก
ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ซึ่งหลังจากผ่านการอบรมก็นำ
องค์ความรู้ที่ได้ไปใช้วางแผน และผลิตรายการ

ภาพที่ 3 ทีมงานเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. การเตรียมความพร้อมของพิธีกร

การผลิตรายการแอนิเมชัน ใน แต่ละตอนเป็นการ
นำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นบทบาทที่พิธีกรจะได้รับ
เพื่อเป็นผู้ส่งสารไปยังผู้ชมก็จะแตกต่างกันออกไป จึงต้องมี
การเตรียมความพร้อมของพิธีกรก่อนที่จะถ่ายทำจริง โดย
ทีมงานใช้วิธีการส่งบทให้น้องๆ อ่านก่อนวันถ่ายทำ และโทร
คุยกับผู้ปกครองของพิธีกรเกี่ยวกับเรื่องที่จะถ่ายทำในวันนั้น
และบทบาทที่น้องจะได้รับ

4. การซ้อมการแสดง

ในการถ่ายทำรายการทุกครั้ง โปรดิวเซอร์จะทำการ
กำกับพิธีกรและนักแสดงทั้งหมดให้มีการฝึกซ้อมบทพูด ซ้อม
การแสดง ซ้อมจุดในการยืน รายละเอียดและท่าทางต่างๆ ใน
การแสดง ให้นักแสดงและพิธีกรทำความเข้าใจกับบทให้ได้
มากที่สุด เพื่อที่ให้งานออกมาเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

5. การถ่ายรายการ

ในกระบวนการถ่ายทำ ผู้กำกับควบคุมให้เด็กได้
สวมบทบาทที่เขาได้รับมอบหมายในแต่ละตอน ซึ่งในการถ่าย
ทำควรปล่อยให้พิธีกรเด็กได้แสดงความสามารถของเขาออก
มา เพราะจะได้เห็นถึงความเป็นธรรมชาติและความน่ารัก
แบบเด็กของเด็ก ซึ่งหากถ่ายทำเด็กทำผิดหรือพลาดผู้กำกับ
ไม่ควรดูมากเกินไปเพราะเขาอาจจะกลัวแต่ไม่สามารถแสดง
ตามที่เราร้องการและต่อต้านเราได้ แต่ผู้กำกับสามารถแสดง

ความไม่พอใจหรือกล่าวตักเตือนได้ แต่ต้องไม่กระทำงานสร้างความกดดันให้พิธีกรจนเกินไป หรืออาจให้กำลังใจในรูปแบบต่างๆ เช่น ทำเป็นเรื่องตลกแล้วเริ่มต้นใหม่ ในกรณีที่เด็กขึ้นมาเล่นตลอดเวลาควรแก้ไขโดยอาจให้ผู้ปกครองหรือคนที่เด็กกลัวเข้ามาช่วยควบคุม

องค์ความรู้ที่ได้รับ

การกำกับเด็กในการผลิตรายการโทรทัศน์รายการแอนิเมชัน คลับ มีองค์ประกอบในการทำงานดังต่อไปนี้

1. ฝึกฝนพิธีกร ในขั้นตอนนี้เราควรสร้างกิจกรรมเพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมระหว่างพิธีกรแต่ละคน รวมทั้งทีมผู้ผลิตรายการ สร้างความใกล้ชิดสนิทสนม และติดตามลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มของพิธีกรแต่ละคน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและง่ายต่อการทำงานจริง

2. สร้างลักษณะเด่นของพิธีกร (Character) เป็นการสร้างลักษณะเด่นของพิธีกรแต่ละคน ให้สอดคล้องกับรูปแบบของรายการ จึงได้สร้างลักษณะนิสัยไว้ในบทของรายการ และนำออกมากำกับการแสดงในทุกตอน เพื่อสร้างภาพจำให้แก่ผู้ชม เช่น พี่เบสท์ที่เป็นพี่สาวใจดี มีความเป็นผู้นำ น้องแทนเป็นเด็กช่างคิด วิเคราะห์ สนใจเทคโนโลยี น้องพาริส เป็นเด็กจอมขบขันประจำบ้าน ชอบเล่นกีฬา น้องต้นน้ำเป็นเด็กช่างสังเกต ชอบกิจกรรมนอกบ้าน เป็นต้น

3. รู้จักธรรมชาติของเด็ก พิธีกรเด็กแต่ละคนมีความต้องการ ความสนใจ การเรียนรู้ ที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นผู้กำกับต้องรู้จักจิตวิทยาเด็กของแต่ละคนเพื่อโน้มน้าวใจให้เด็กสามารถทำในสิ่งที่เราต้องการได้ แน่ใจว่าการกำกับพิธีกรเด็กสามคนให้อยู่ในเฟรมเดียวกันเป็นไปได้ยากมาก จากการสังเกตโดยเฉพาะพิธีกรเด็กสามคนซึ่งเป็นวัยกำลังซน ซึ่งพวกเขาจะไม่อยู่นิ่งเฉย มักจะเล่นตลอดเวลา การที่ผู้กำกับรู้จักธรรมชาติของเด็กเหล่านี้ได้จะสามารถควบคุมให้เด็กเหล่านี้เชื่อฟัง และทำงานได้ง่ายขึ้น

4. การสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก เป็นสิ่งที่ผู้กำกับรายการเด็กควรให้ความสำคัญ เพราะเด็กจะมีความเขินอาย หากต้องแสดงหรือทำท่าทางที่พวกเขาไม่คุ้นเคยทำให้การแสดงจะออกมาไม่เป็นธรรมชาติ เพราะฉะนั้นผู้กำกับควรเริ่มต้นด้วยการพูดคุยในสิ่งที่เด็กสนใจ หรือเล่นเกมเพื่อให้พิธีกรเด็กมีความคุ้นเคยกับผู้กำกับ รวมถึงทีมงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย โดยจากการสังเกตหลังจากทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างพิธีกรกับทีมงานจะเห็นว่าแต่ละคนเริ่มมีการแสดงอย่างที่ไม่ได้มีการเตรียมมาก่อน หรือไม่มีในบทรายการ (Improvisation) ซึ่งนับเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะพิธีกรได้แสดงความเป็นธรรมชาติและความเป็นตัวของตัวเองออกมา ผู้กำกับมีสิทธิ์ตัดสินใจว่าจะนำไปประยุกต์เข้ากับบทรายการหรือไม่

5. การฝึกซ้อมก่อนผลิตรายการ ในแต่ละตอนก่อนบันทึกเทปรายการ ได้มีการสงบให้พิธีกรฝึกซ้อมเป็นระยะเวลาประมาณหนึ่ง แต่พิธีกรทุกคนไม่ได้ฝึกซ้อมร่วมกัน จึงทำให้วันบันทึกเทปรายการต้องนำพิธีกรมาฝึกซ้อมร่วมกันอีกครั้งก่อนการบันทึกเทปจริง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน หรืออาจปรับเปลี่ยนบทตามความเหมาะสม เช่น บทสนทนายาวเกินไป อาจต้องแบ่งถ่ายเป็นรอบหรือทำให้กระชับขึ้น

6. ปรับบทให้เข้ากับธรรมชาติของเด็ก เด็กแต่ละคนมีการพัฒนาเรื่องภาษาที่ต่างกัน เพราะฉะนั้นบทของเด็กไม่ควรใช้คำที่ยากจนเกินไป หรือใช้ประโยคที่ทำให้เด็กพูดได้ไม่ชัดเจนและไม่ราบรื่น ผู้กำกับควรปรับบทให้เป็นภาษาที่พูดได้ง่าย และเข้าใจง่าย เพื่อให้เด็กสามารถพูดได้ชัดเจนและเป็นธรรมชาติมากขึ้น จากการทำงานในรายการมีการปรับบทในเวลาซ้อมก่อนการถ่ายทำ เพื่อความมีประโยคไหนที่เด็กพูดไม่ชัดเจนบ้างและแก้ไขในทันที

7. บอกสิ่งที่ต้องการให้ชัดเจน หากการกำกับไม่มีความชัดเจนพิธีกรเด็กก็จะแสดงออกมาแบบไม่ชัดเจนและไม่เป็นธรรมชาติเนื่องด้วยพวกเขาไม่รู้จุดประสงค์ที่แท้จริง การกำกับเด็กไม่ควรซับซ้อน ผู้กำกับควรบอกกับเด็กว่าสิ่งที่เราต้องการคืออะไร เพราะพิธีกรเด็กในวัยนี้สามารถทำความเข้าใจได้ ถ้าพวกเขาทราบเป้าหมายที่ชัดเจนเขาจะสามารถแสดงออกมาได้ง่ายขึ้นและแสดงได้อย่างเป็นธรรมชาติ

8. กำกับอารมณ์และลักษณะทางการแสดง ในบางครั้งพิธีกรเด็กอาจสื่อสารด้วยบทรายการในลักษณะท่องจำ ทำให้ขาดอารมณ์ร่วม ผู้กำกับจึงต้องสร้างความเข้าใจหรือบอกความต้องการโดยละเอียดกับพิธีกร โดยต้องคำนึงเสมอว่า พิธีกรเด็กมีความจำที่ดี แต่ต้องไม่ทำให้ลักษณะของการแสดงดูยากจนเกินไป เช่น แสดงอาการเครียด แสดงอาการปวดท้อง แสดงอาการเขินอาย อาจทำให้เด็กจะสื่อสารออกมาได้ไม่ถูกต้อง เพราะจะกังวลทั้งบทพูดและการแสดง

9. ให้เด็กออกความคิดเห็น กิจกรรมบางอย่างในรายการเช่นการประดิษฐ์สิ่งของ ควรให้เด็กทำด้วยจินตนาการของตัวเอง ซึ่งจะทำให้พวกเขามีความภาคภูมิใจในตนเองจากสิ่งที่เขาทำ ถึงแม้ว่าสิ่งที่ประดิษฐ์อาจจะออกมาไม่เป็นไปตามที่ผู้กำกับต้องการแต่ผู้กำกับต้องยอมรับให้ได้ว่านี่คือสิ่งประดิษฐ์ที่มาจากจินตนาการของเด็กในวัยนี้ และให้พิธีกรเด็กได้อธิบายถึงเหตุผลของพวกเขาที่ทำสิ่งประดิษฐ์สิ่งนั้นขึ้น จะทำให้พวกเขา รู้สึกมีส่วนร่วมกับการรายการมากขึ้น

10. รับฟังความคิดเห็นของเด็ก นอกเหนือจากการให้พิธีกรเด็กออกความคิดเห็น ผู้กำกับควรรับฟังความคิดเห็นของเด็กเช่นกัน เพราะการทำงานรายการเด็กโดยที่ผู้กำกับนั้นเป็นผู้ใหญ่ซึ่งอาจทำให้การเขียนบทหรือประเด็นที่เด็กๆ พูดถึงกันในปัจจุบันผู้ใหญ่อาจมองข้ามไป ทำให้ความเห็นของ

เด็กบางอย่างจะเป็นประโยชน์สำหรับการผลิตรายการเด็ก เช่นคำพูดที่ติดปากของเด็กในวัยนี้ ซึ่งนอกจากทำให้พิธีกรเด็กภูมิใจในตนเองแล้วยังทำให้รายการที่ออกมาสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย

11. ข้อจำกัดของพิธีกร ต้องให้ความสำคัญอย่างมากกับเรื่องส่วนตัว ซึ่งมีผลต่อทรายการและการกำกับการแสดง เช่น น้องพาริสเป็นชาวมุสลิม ซึ่งมีข้อจำกัดหลายอย่างที่ค่อนข้างเคร่ง ผู้กำกับต้องประสานงานกับทีมงานผู้ผลิตให้ตรวจสอบทุกขั้นตอนการผลิตว่ามีวัตถุ กิจกรรม หรือสถานการณ์ใดไม่สามารถนำมาใช้ประกอบการผลิตรายการได้ เช่น อาหาร สัตว์เลี้ยง เรื่องศาสนา หรือที่เบสบทเป็นคนผิวแพ้ง่าย ก็ต้องตรวจสอบและประสานงานในลักษณะเดียวกัน

12. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง นอกเหนือจากการสร้างความสัมพันธ์กับพิธีกรเด็กๆแล้ว ผู้กำกับไม่ควรละเลยผู้ปกครอง เพราะการออกกองถ่ายในบางครั้งผู้กำกับไม่สามารถควบคุมพิธีกรเด็กได้ ผู้กำกับอาจจะต้องอาศัยผู้ที่คุ้นเคยกับพิธีกรเด็กอย่างผู้ปกครอง เพื่อสื่อสารสิ่งที่เราต้องการให้เด็กเข้าใจได้มากขึ้น และผลออกมาตามที่ผู้กำกับต้องการมากขึ้น

ทั้ง 12 หัวข้อเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้กำกับควรคำนึงในการกำกับเด็ก ซึ่งเป็นผลจากการกำกับพิธีกรเด็กจากรายการแอนิเมชันคลับ แต่อย่างไรก็ตามการกำกับเด็กในรายการประเภทอื่นๆอาจมีข้อควรคำนึงที่แตกต่างกันออกไป อยู่ที่ประเภทของรายการ และรูปแบบการนำเสนอ ซึ่งผู้กำกับยังต้องมีการศึกษาต่อไป

จากการได้ร่วมทำงานกับพิธีกรที่เป็นเด็ก เราพบว่าการทำงานที่มีคนบอกว่าการทำงานกับเด็กเป็นที่น่ากลัว เป็นความเสี่ยงที่ควรหลีกเลี่ยง ผู้จัดทำกลับมองว่าการทำงานกับเด็กไม่ใช่อะไรที่น่ากลัวอีกต่อไปแล้ว เพราะเด็กปัจจุบันมีความสามารถ เด็กๆ จะปรับตัวเข้ากับการทำงานได้ดีเสมอ และมีการเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง เช่นการเรียนการแสดง หรือการพัฒนาบุคลิกภาพเพิ่มเติม หรือการเตรียมความพร้อมในด้านอื่นๆ ดังนั้นการทำงานกับเด็กไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ให้เด็กทำตามใจเขา การทำงานกับเด็กควรมีบางช่วงปล่อยให้เด็กเขาสร้างจินตนาการของเขา เพราะจะทำให้เราได้งานที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และมีความเป็นธรรมชาติของเด็ก

2. การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การกำกับรายการเด็กในกรณีที่อาจเกิดเหตุไม่คาดคิด ไม่ว่าจะรุนแรงมากหรือน้อย เช่น น้องพาริสต้องไปซ้อมละครเวที หรือน้องแทนมีอาการไม่สบายในวันบันทึกเทปรายการ พิธีกรเด็กอาจไม่สามารถอดทนต่อสภาพร่างกายได้นาน ทีมงานผู้ผลิตก็ไม่สามารถให้พิธีกรมาทำการแสดงต่อได้ ต้องให้ความสำคัญต่อสุขภาพเป็นหลัก หน้าที่ของผู้กำกับจึงต้องตัดสินใจว่าจะปรับบทรายการไปในทิศทางใด เช่น ย้ายฉากอื่นมาถ่ายก่อน หรือตัดบทของพิธีกรคนหนึ่งแล้วให้เหตุผลไปในระหว่างการบันทึกรายการ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

สมคิด ธีรศิลป์ (2540). การผลิตรายการโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระบบออนไลน์

อรนุช เลิศจรยารักษ์ (2539). กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก http://www.kmitl.ac.th/agritech/nutthakorn/04090035_2202/multiweb/television/untitled8.htm (วันที่เข้าถึง 30 มกราคม 2560)